

Programmabegroting 2020

Natuur- en recreatieschap IJsselmonde

Ontwerpbegroting

2020

Inhoudsopgave

1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING	2
2. UITGANGSPUNTEN	3
3. PROGRAMMAPLAN	4
3.1 PROGRAMMA 1: BEHEER, ONDERHOUD EN EXPLOITATIE GEBIEDEN	4
3.2 PROGRAMMA 2: ONTWIKKELING	9
3.3 OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	11
3.4 OVERZICHT OVERHEADKOSTEN	12
4. PARAGRAFEN	14
4.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	14
4.2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	17
4.3 FINANCIERING	19
4.4 GRONDBELEID	20
4.5 BEDRIJFSVOERING	22
5 FINANCIËLE BEGROTING	23
6 BIJLAGEN	30

1. Bestuurlijke samenvatting

Toekomst recreatieschap

De vijf gemeenten op IJsselmonde (Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht) in het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde hebben in 2018 hun uitgesproken intenties in een intentieovereenkomst vastgelegd en in hun colleges bekrachtigd. Zij spraken naar elkaar uit in de komende jaren samen te willen werken. 2018 stond verder in het teken van de evaluatie van de samenwerking tussen het recreatieschap en Staatsbosbeheer en de toekomst. De resultaten van de verkenning van de recreatiegebieden in IJsselmonde werden gepresenteerd, besluiten werden genomen over het vervolg van de samenwerking met Staatsbosbeheer en het bestuur ging akkoord met een bestuurlijke opdracht voor de jaren 2019 en 2020 om een toekomstbestendige samenwerking op het terrein van groen en recreatie vorm te gaan geven, met het streven om een langjarig vervolg van de samenwerking te onderzoeken. De jaren 2019 en 2020 zullen verder worden benut om de werkzaamheden van recreatieschap en landschapstafel beter op elkaar af te stemmen. Bij opstelling van deze begroting waren nieuwe afspraken en vergezichten nog niet bekend. De begroting is op basis van de bestaande afspraken opgesteld.

Gebiedsontwikkeling

In 2018 is door het recreatieschap een verkenning gestart van de recreatiegebieden van het schap. Tevens is in 2018 vanuit de Landschapstafel IJsselmonde gestart met een opstelling van een Toekomstvisie. Uit beide trajecten kunnen initiatieven voortkomen die in 2020 en volgende jaren worden uitgevoerd.

Financiële samenvatting

Voor 2020 ligt er een sluitende begroting, waarbij rekening is gehouden met een deelnemersbijdrage van € 1.408.825 en een provinciale subsidie van € 407.400 en bijdrage van de Gemeente Rotterdam van € 854.373. Om tot een sluitende begroting te komen is er onder het budget van gebiedsbeheer een taakstellende bezuiniging opgenomen van € 108.200. De deelnemersbijdrage wordt gespecificeerd weergegeven in programma 3.3. Voor een nadere specificatie van de lasten en baten wordt verwezen naar de diverse programma's en overzichten. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de meerjarenraming en de vermogenspositie.

1. Uitgangspunten

Uitgangspunt voor de programmabegroting 2020 is bestaand en aanvaard beleid, zoals dat is vastgelegd in het besluit Uitgangspunten programmabegroting 2020, de programmabegroting 2019, de Najaarsrapportage 2018 en eventuele andere besluiten van het Algemeen Bestuur tot 1 maart 2019.

Opbrengsten uit huren, pachten en dergelijke worden conform de actuele contracten bijgesteld, ook worden eventuele nieuwe (externe) ontwikkelingen (bij bestaand beleid) meegenomen. De begroting Onderhoudskosten wordt gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan TBM. Structurele effecten die voortkomen uit de jaarrekening 2018 zullen worden verwerkt in een begrotingswijziging 2020.

Voor de prijsstijging op de ramingen voor 2020 is een indexatie van 3,4% toegepast, overeenkomstig het indexeringspercentage van de Kring van gemeentesecretarissen. Deze indexering wordt toegepast op alle lasten, met uitzondering van belastingen, verzekeringen, rentelasten en afschrijvingen. De indexering wordt in principe niet toegepast op de baten (voorzichtigheidsbeginsel). Voor de meerjarenraming 2021 tot en met 2023 is geen indexering toegepast.

De programmabegroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 moeten, conform de uitgangspunten in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), structureel en reëel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Als dit niet het geval is, is de kans groot dat op termijn een begrotingstekort ontstaat. De nadere uitwerking is opgenomen in de financiële begroting (zie hoofdstuk 5).

De programmabegroting moet half april voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar klaar zijn. Dit heeft te maken met bepalingen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

In de tripartiete overeenkomst tussen Provincie Zuid-Holland, Natuur- en recreatieschap IJsselmonde en Staatsbosbeheer zijn partijen overeengekomen dat de dienstverlening in de jaren 2017 en 2018 door Staatsbosbeheer wordt ingevuld. In het jaar 2018 is een besluit genomen over de voortzetting van de dienstverlening. Daarom wordt vooralsnog de dienstverlening overeenkomstig de begroting 2019 opgenomen.

2. Programmaplan

Het programmaplan is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden
- Programma 2 Ontwikkeling
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen
- Overzicht overhead

In dit hoofdstuk wordt per programma een toelichting gegeven op de ambities, de voorgestelde aanpak om deze ambities te realiseren en de kosten hiervoor.

3.1 Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Ambitie: Wat willen we bereiken?

De natuur- en recreatiegebieden vallend binnen de gemeenschappelijke regeling worden onderhouden conform het principe 'schoon, heel en veilig' voor een optimaal gebruik door de bezoekers. Onder het beheer van de gebieden vallen tevens diverse exploitaties, die bijdragen aan de recreatieve kwaliteit.

De netto-opbrengsten in de gebieden zijn optimaal.

Aanpak: Wat gaan we daarvoor doen?

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van de gebieden wordt gerealiseerd door middel van de volgende producten:

1. Gebiedsbeheer
2. Economisch beheer
3. Regelgeving & handhaving
4. Communicatie

Ad.1 Gebiedsbeheer

Het product gebiedsbeheer betreft het doen onderhouden van de natuur- en recreatiegebieden en de daarbij behorende beheertaken. De basis voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden is beschreven in het terreinbeheermodel (TBM). Dit model is opgebouwd uit doeltypen met specifieke recreatieve doelen en maatregelen gerelateerd aan marktconforme normprijzen per doeltype. Continue evaluatie van de onderhoudswerkzaamheden draagt bij aan het voortdurend actualiseren van het terreinbeheermodel en het beheersbaar houden van zowel de te treffen onderhoudsmaatregelen als de kosten.

In het derde kwartaal van 2019 wordt het TBM-model herijkt en zullen de nieuwe normprijzen vastgesteld worden. Deze nieuwe normprijzen vormen de basis voor de bijdragen per gemeente aan het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde.

Ten behoeve van de werkzaamheden voor het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van een jaarlijks geactualiseerde meerjarenonderhoudsprognose. Hiermee worden voorzieningen getroffen voor toekomstig groot onderhoud. Met behulp van het uitvoeren van diverse inspecties, wordt de staat van het beoogde groot onderhoud getoetst. De

bevindingen uit deze voortdurende evaluatie worden verwerkt alvorens de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Het product gebiedsbeheer bestaat verder uit:

- inventariseren en selecteren partijen die in staat zijn om (een deel van het) natuur- en recreatieschap te onderhouden;
- maken van afspraken met partijen

Nieuwe gebieden in beheer:

- Polder Buitenland Zwijndrecht, Heerjansdam

In 2019 wordt de tweede fase gerealiseerd. Dit houdt in dat het areaal per 2019 toegevoegd wordt aan het te beheren gebied. De aanleg gebeurt in nauwe samenwerking tussen het schap en de gemeente Zwijndrecht. Het hele gebied wordt na oplevering in eigendom en beheer overgedragen aan het schap.

- Zuidpolder Barendrecht

Per 1 januari 2017 beheert het NRIJ ongeveer 95 hectare in de Zuidpolder. In 2020 zal de inrichting van de Zuidpolder compleet zijn afgerond en door de gemeente Barendrecht in beheer aan het NRIJ zijn overgedragen. Dit omvat in totaal ongeveer 115 hectare. In 2018 zijn door de gemeente nog enkele nieuwe voorzieningen toegevoegd aan de al ingerichte terreinen zoals een parkeerplaats aan de 3^e Barendrechtseweg en een stormbaan en wordt de volgende fase van 7 hectare ingericht. In 2019 worden, afhankelijk van de grondverwerving, de laatste 13 hectares ingericht.

Essentaksterfte

In het schaps areaal zijn de gevolgen van de Essentaksterfte zichtbaar aanwezig. Dit is een bomenziekte die zich steeds verder uitbreid over Europa. De bestrijding van de Essentaksterfte wordt zo veel mogelijk uitgevoerd in het regulier bosonderhoud. Echter kan ook in 2019 noodkap plaatsvinden. In 2020 staat het gebied langs de Oude Maas gepland waarbij de nadruk zal liggen op het Ziedewijdseland, Spuiveld en de Vredepolder.

Ad.2 Economisch beheer

De taken die binnen economisch beheer worden uitgevoerd zijn:

- Beheer grondpositie
- Beheer exploitaties

Beheer grondposities

Het beheer van grondposities betreft het actief beheer van de grondpositie (gronden en opstallen binnen het werkingsgebied) zodanig dat dit bijdraagt aan de lange termijn strategie van het natuur,- en recreatieschap. Het resultaat hiervan is dat voldaan wordt aan de rechten en plichten die het bezit van grond met zich meebrengt. Hieronder valt ook het afstoten van posities die geen recreatief belang dienen, als het verwerven van gronden die van belang kunnen zijn voor toekomstige ontwikkelingen van het natuur- en recreatieschap. Voor 2020 worden er geen grote mutaties in de grondpositie verwacht.

Beheer exploitaties

Het beheer van exploitaties is tweeledig:

1. het heeft betrekking op het constructief meedenken met verzoeken en uitbreidingswensen van gevestigde of nieuwe ondernemers ten aanzien van het gebruik van schapsgronden en – opstallen. In beginsel wordt hier medewerking aan verleend middels het aangaan van overeenkomsten, waarin zo nodig privaatrechtelijke afspraken worden vastgelegd. Uiteraard mits deze passend zijn binnen de huidige ambities van het natuur- en recreatieschap en binnen de kaders van de schapsdoelstelling (zoals het grondprijzenbeleid) en het (gemeentelijk) planologisch beleid.
2. het heeft betrekking op het actief administratief, financieel, juridisch en relationeel beheren van bestaande overeenkomsten. Hiermee wordt onder andere een stabiele geldstroom nagestreefd, waarbij tenminste het huidige niveau wordt gehandhaafd.

Indien binnen programma ontwikkeling of kwaliteitsimpuls waarvoor een separaat urenbudget of krediet beschikbaar is gesteld behoefte is aan een van de taken (ondersteuning) uit het product *economisch beheer*, dan komen de uren niet ten laste van product *economisch beheer*, maar ten laste van dit separate urenbudget of krediet.

Ad.3 Regelgeving & handhaving

Regelgeving & handhaving bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen
- Toezicht en handhaving

Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

De natuur- en recreatiegebieden kunnen gebruikt worden voor het recreëren door individuen en door groepen. Voor beide vormen van gebruik geldt dat niet alles altijd mag en kan. Wanneer een gebruiker, organisatie of ondernemer een bepaalde activiteit wil uitvoeren binnen het recreatieschap, vraagt hij hiervoor een vergunning, ontheffing of toestemming aan bij Staatsbosbeheer. Dit komt voort uit de doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling en vastgestelde verordening. Staatsbosbeheer verleent vergunningen en ontheffingen op basis van de vastgestelde verordening van het schap. Toestemmingen worden vanuit de eigenstandige privaatrechtelijke bevoegdheid van het schap zelf gegeven.

Toezicht en handhaving

Toezicht en Handhaving (T&H) bestaat uit de onderdelen gastheerschap, toezicht en daadwerkelijke handhaving. Tevens is de regierol bij samenwerking van belang. De invulling van deze onderdelen leidt tot een compleet palet van activiteiten op de doelstelling “schoon, heel en veilig” in een gebied. Dit palet wordt ingevuld op basis van de aard, inrichting en het gebruik van het gebied.

Basisuitgangspunten voor de inzet van T&H zijn de veiligheid van de gebruikers van de gebieden zo goed mogelijk waarborgen en de eigendommen van het schap schoon en heel te houden. Hiermee wordt prioriteit gegeven aan de veiligheid van de recreant en worden andere zaken alleen aangepakt als de beschikbare middelen niet volledig aan handhaving besteed moeten worden.

In 2020 zal o.a. aandacht worden besteed aan de volgende onderwerpen:

- Controle van uitgegeven vergunningen ontheffingen en toestemmingen
- Naleving Natura 2000 (Wet Natuurbescherming);
- Illegaal kamperen en achterlaten afval en overtredingen van de Algemene Verordening van het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde;
- Hondenbeleid, o.a. loslopende honden op ligweides en strandjes;
- Overlast door hangjeugd, open vuren in een niet geëigend toestel;
- Houtdiefstal (essentaksterfte).

Ad.4 Communicatie

Het bestuur wordt ondersteund in het vertalen van haar ambities aan het publiek en de stakeholders. Dit wordt bereikt door de communicatie zoveel mogelijk af te stemmen op de recreatieve wensen van bewoners en recreanten, maar ook door samenwerking met ondernemers en gebiedspartijen.

Grote (ontwikkel)projecten worden vanuit communicatief perspectief geadviseerd en begeleid.

Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden: Wat gaat het kosten?

Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Lasten			
Gebiedsbeheer	2.248.969	2.408.973	2.428.198
Economisch beheer	362.688	342.200	367.900
Regelgeving & handhaving	161.200	166.200	171.800
Communicatie	11.300	23.200	24.000
Totaal lasten	2.784.157	2.940.573	2.991.898
Baten			
Gebiedsbeheer	84.969	92.200	92.200
Economisch beheer	698.961	633.000	635.700
Regelgeving & handhaving	-	-	-
Communicatie	-	-	-
Totaal baten	783.930	725.200	727.900
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.000.227-	2.215.373-	2.263.998-
Kredieten			
Lasten kredieten	619	15.000	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-
Saldo kredieten	619-	15.000-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.000.846-	2.230.373-	2.263.998-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	31.510	27.700	27.700
Onttrekking reserves	15.619	15.000	15.000
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	15.891-	12.700-	12.700-
Resultaat	2.016.737-	2.243.073-	2.276.698-

3.2 Programma 2: Ontwikkeling

Ambitie: Wat willen we bereiken?

Het bestuur wordt geadviseerd over de implementatie van mogelijke nieuwe ontwikkelingen die passen binnen de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling en die een recreatieve meerwaarde opleveren en/of de natuurwaarde versterken.

Aanpak: Wat gaan we daarvoor doen?

Het bestuur wordt geadviseerd over in te nemen standpunten ten aanzien van initiatieven die de doelstelling van het schap raken. Zo wordt inspraak geleverd op 'ruimtelijke plannen' en initiatieven van derden. Hiervoor worden de volgende producten geleverd:

- Planvorming & gebiedsontwikkeling

Planvorming & gebiedsontwikkeling

In overleg met de bij het schap betrokken gemeenten en andere partijen wordt een gemeenschappelijk kader geboden op de gewenste ontwikkeling in het werkingsgebied van het schap, aansluitend op de ambitie van het bestuur, de vraag van de recreant (leefstijlen) en het aanbod (positionering van het specifieke gebied). Tevens worden alle voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden gedaan die noodzakelijk zijn om (een deel van) het gebied te (her)ontwikkelen conform de ambitie van het bestuur. Hiermee wordt samen met de omgeving van het schap ingespeeld op actuele trends en ontwikkelingen. Indien in het kader van gewenste ontwikkelingen strategische of anticiperende verwerving noodzakelijk is vallen die activiteiten onder dit product, evenals het tijdelijk beheer.

Ontwikkeling: Wat gaat het kosten?

Programma 2. Ontwikkeling	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Lasten			
Planvorming & gebiedsontwikkeling	113.732	116.700	120.700
Totaal lasten	113.732	116.700	120.700
Baten			
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-
Totaal baten	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	113.732-	116.700-	120.700-
Kredieten			
Lasten kredieten	455.510	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	417.602	-	-
Saldo kredieten	37.908-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	151.640-	116.700-	120.700-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	8.000	19.000	19.000
Onttrekking reserves	37.908	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	29.908	19.000-	19.000-
Resultaat	121.732-	135.700-	139.700-

3.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Lasten			
Algemene dekkingsmiddelen	531	500	500
Onvoorziene lasten		-	-
Totaal lasten	531	500	500
Baten			
Subsidiebijdrage	1.261.773	1.261.773	1.261.773
Deelnemersbijdrage	1.327.903	1.362.500	1.408.825
Totaal baten	2.589.676	2.624.273	2.670.598
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.589.145	2.623.773	2.670.098
Kredieten			
Lasten kredieten		-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)		-	-
Saldo kredieten	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.589.145	2.623.773	2.670.098
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves		-	-
Onttrekking reserves		-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Resultaat	2.589.145	2.623.773	2.670.098

Subsidiebijdrage Provincie Zuid-Holland € 407.400

Subsidiebijdrage Gemeente Rotterdam € 854.373

Deelnemersbijdragen

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage
Gemeente Albrandswaard	185.033	13%
Gemeente Barendrecht	349.648	25%
Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	214.523	15%
Gemeente Ridderkerk	332.195	24%
Gemeente Zwijndrecht	327.427	23%
	1.408.825	100%
Totaal	1.408.825	

De subsidie Provincie Zuid-Holland en de Gemeente Rotterdam is verantwoord onder de Algemene dekkingsmiddelen.

3.4 Overzicht Overheadkosten

Ambitie: Wat willen we bereiken?

Gestreefd wordt naar kwalitatief hoogwaardige bestuurlijke en juridische advisering aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur, over ten minste de volgende aandachtsgebieden:

- lopende zaken, beleid, ontwikkelingen en toekomst van het schap;
- nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving die van invloed zijn op het schap

Daarbij wordt rekening gehouden met wat er speelt op de betreffende beleidsvelden en met het netwerk binnen en buiten het schap. Dit netwerk bestaat uit schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat, natuur- en milieuorganisaties en stakeholders in het schapsgebied.

Tevens het voorbereiden van bestuursvergaderingen inclusief een verslaglegging van bestuursvergaderingen en het zorgdragen voor het uitvoeren van de actiepunten.

Aanpak: Wat gaan we daarvoor doen?

De ondersteuning van het dagelijks en het algemeen Bestuur vindt plaats door het leveren van de volgende producten:

1. Bestuursproducten
2. Juridische ondersteuning en advisering
3. Financiën

Ad.1 Bestuursproducten

De bestuursproducten omvatten:

- Het voorbereiden en plannen van bestuursvergaderingen
- Het verslagleggen van bestuursvergaderingen en het (laten) uitvoeren wat afgesproken is
- Het signaleren van knelpunten in de uitvoering en het aandragen van oplossingen
- Eerste aanspreekpunt zijn voor schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat en stakeholders voor alle zaken/ projecten die in schapsverband spelen
- Het vertegenwoordigen van de schapsbesturen in ambtelijke en bestuurlijke netwerken en gremia van de deelnemers

Ad.2 Juridische ondersteuning en advisering

Dit product heeft betrekking op de (algemene) juridische advisering op het gebied van publiek- en privaatrecht en het implementeren, toepassen en evalueren van wet- en regelgeving relevant voor de gemeenschappelijke regeling (Wet gemeenschappelijke regelingen en Algemene wet bestuursrecht). Ook het behandelen van bezwaar- en beroepzaken en zaken op grond van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en Wet Bibop (Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur), behoren tot de juridische ondersteuning en advisering.

Ad.3 Financiën

In het kader van de financiële ondersteuning worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- verzorgen van de financiële administratie van de gemeenschappelijke regeling: tijds- en systematische vastlegging van baten, lasten en in- en uitgaande geldstromen;

- incasseren van gelden als gevolg van verkoop, heffing en/of in privaatrechtelijke overeenkomsten overeengekomen vergoedingen.
- toetsen van bestuursvoorstellen op incidentele en/of structurele financiële consequenties;
- het voeren van periodieke budgetgesprekken met budgethouders en projectleiders
- opstellen van de planning & control producten, zoals begroting, najaarsrapportage en jaarstukken;
- begeleiden van de werkzaamheden van de accountant (interim controle, subsidie-controles, jaarrekeningcontrole).

Financiën: Wat gaat het kosten?

Overhead	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Lasten			
Bestuursproducten	103.110	105.500	109.100
Juridische ondersteuning en advisering	60.000	64.900	67.100
Financiën	75.554	74.600	77.500
Totaal lasten	238.664	245.000	253.700
Baten			
Bestuursproducten	-	-	-
Juridische ondersteuning en advisering	-	-	-
Financiën	-	-	-
Totaal baten	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	238.664-	245.000-	253.700-
Kredieten			
Lasten kredieten	100.630	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-
Saldo kredieten	100.630-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	339.294-	245.000-	253.700-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	-	-	-
Onttrekking reserves	100.630	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	100.630	-	-
Resultaat	238.664-	245.000-	253.700-

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's die zich in de praktijk voordoen op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd / ingekrompen moet worden.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Voor de waardering van het toereikend zijn van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd.

Ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Risicoanalyse

Risico's	Aard van het risico	Financiële omvang risico	Kans van optreden* H/M/L	Impact (uitgaande van vier jaar)
1. Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen	Structureel	PM	Laag	PM
2. Pendrechtse Molen	Structureel	135.000	Hoog	108.000

* De financiële impact wordt berekend door bij een hoog risico 80%, bij een gemiddeld risico 50% en bij een laag risico 20% van het bedrag van de financiële omvang te nemen.

Risico 1: Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidslichamen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, ingevoerd. De vennootschapsbelastingrisico's zijn inmiddels in beeld gebracht. Daarbij is uitgegaan van de begroting 2015 en de realisatie

2016. Per activiteit of cluster van activiteiten is beoordeeld of met de uitvoering van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. Er is sprake van een fiscale onderneming indien aan elk van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. Duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
2. Deelname aan het economisch verkeer;
3. Winstoogmerk en/of concurrentie.

Voor een aantal activiteiten, dat valt onder economisch beheer (huren en erfpacht) is waarschijnlijk geen sprake van een fiscale onderneming, omdat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Aan dit criterium is niet voldaan aangezien de activiteiten beperkt zijn tot 'normaal vermogensbeheer'. In dit geval kan worden gesteld dat sprake is van normaal vermogensbeheer, omdat er slechts beperkt arbeid wordt verricht en er geen causaal verband is tussen arbeid en rendement.

Voor de overige activiteiten is ook geen sprake is van een fiscale onderneming omdat geen sprake is van structurele vermogensoverschotten dan wel wordt het standpunt ingenomen dat een vrijstelling kan worden toegepast, zodat geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

Aangezien het ingenomen standpunt van de Recreatieschappen (nog) niet is afgestemd met de Belastingdienst, blijft de vennootschapsbelasting een beperkt risico. Dit is echter niet te kwantificeren en wordt derhalve beschouwd als een PM-post.

Risico 2: Pendrechtse Molen (onverwachte gebreken)

Het is denkbaar dat een gebrek aan het object wordt geconstateerd, dat meer kost dan het gereserveerde budget. Via actualisering van de notitie 'Risico's m.b.t. de Pendrechtse Molen' is bovenstaand risico onderbouwd. In lijn met de huidige nota Grondbeleid zou verkoop van de molen aan de orde zijn. In het recente verleden is geprobeerd de molen te vermarkten, maar dat is geen haalbare zaak gebleken. Mocht zich een koper voor € 1,- melden, die de molen en grond openbaar toegankelijk wil houden dan wordt daar onmiddellijk op ingesprongen.

Ratio Weerstandsvermogen

Zoals hiervoor aangegeven wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen.

Na aftrek van de lopende claims op de reserves van 267.000 euro is de stand van de Algemene Reserve per eind 2018 ca € 476.000.

De gekwantificeerde risico's bedragen ca. € 108.000. De berekening van het weerstandsvermogen komt dan uit op een ratio van >2 met een bijbehorend waarderingscijfer A. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen.

Kengetallen

Voor het verhogen van de transparantie en om makkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie en de baten en de lasten zijn met ingang van de begroting 2017 een aantal voorgeschreven kengetallen opgenomen. De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
netto schuldquote	-72%	-59%	-63%	-53%	-49%	-57%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-72%	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
solvabiliteitsratio	67%	66%	66%	72%	75%	72%
structurele exploitatieruimte	8%					

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.

De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de “netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen” worden ook de verstrekte leningen meegenomen.

Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van het schap. Dit geeft inzicht in de mate waarin het schap in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Het kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Het goed onderhouden van de gebieden is een belangrijke taak voor het schap om duurzaam gebruik mogelijk te maken. Als basis voor het plannen van regulier- en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypes (bijvoorbeeld speel- en ligweide, strand of bos) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende onderhoudscycli en normkosten zijn bepaald. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt met de cycli en de normkosten de geplande uitgaven voor meerjarig duurzaam onderhoud.

De geplande uitgaven van groot onderhoud fluctueren van jaar tot jaar. Dit kan een direct en groot effect hebben op het jaarresultaat en daarmee op de jaarlijkse deelnemersbijdrage. Om dit ongewenste effect zoveel mogelijk te voorkomen heeft het schap ervoor gekozen om een egalisatievoorziening groot onderhoud in te stellen. Jaarlijks wordt een vastgestelde dotatie ten laste van de exploitatie gebracht en de werkelijke onderhoudslasten worden ten laste van de Voorziening verantwoord.

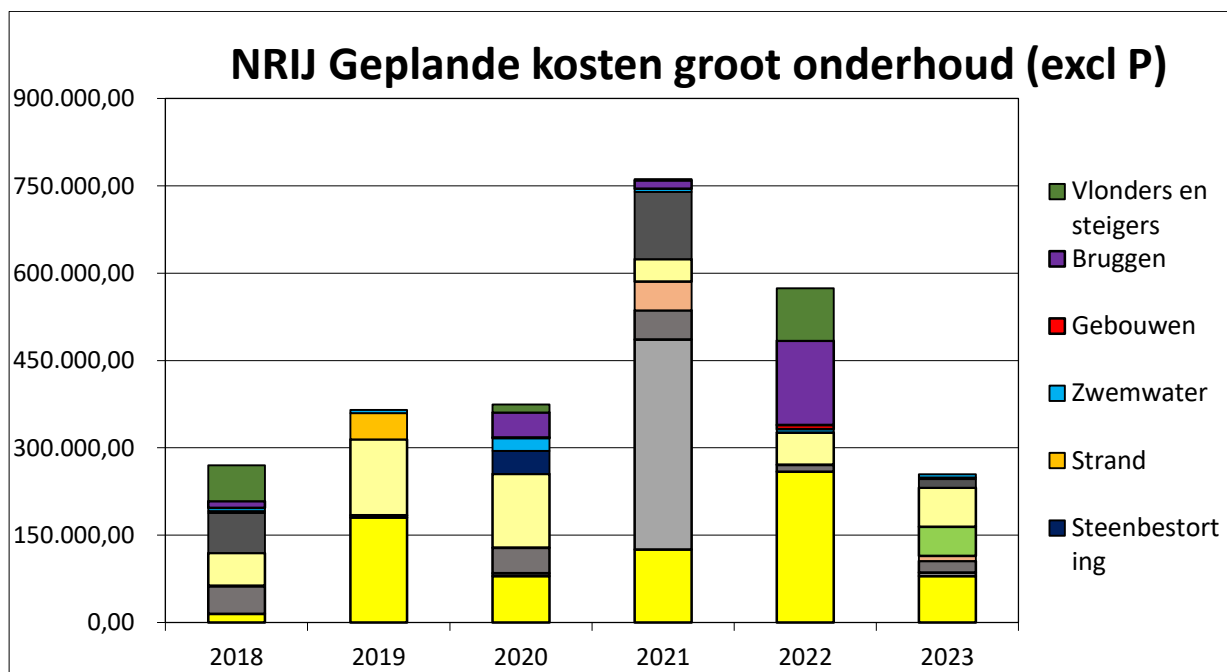
Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is. Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 is naar voren gekomen dat de voorziening vanaf 2024 bij de huidige meerjarenplanning een negatief saldo laat zien. In 2019 vindt er weer een herijking van TBM plaats. Aan de hand van de uitkomsten van deze herijking wordt bekeken of dit tekort kan worden weggewerkt door een hogere dotatie aan de voorziening of door een herziene meerjarenplanning kan moet worden weggewerkt zodat de voorziening over een periode van 20 jaar weer een positief beeld laat zien.

Vervangingsinvesteringen voor kunstwerken (>€ 50.000) en gebouwen worden apart aan het bestuur ter besluitvorming aangeboden.

Onderstaande tabel geeft het verwachte verloop van de voorziening Groot Onderhoud weer voor de komende jaren.

Stand voorziening	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stand voorziening per 1/1	745.872	861.325	676.603	755.691	362.116	197.324
Dotatie	666.700	535.900	535.900	535.900	535.900	535.900
Ontrekking	551.247	720.622	456.812	929.475	700.692	310.906
Stand voorziening per 31/12	861.325	676.603	755.691	362.116	197.324	422.318

Het meerjarenonderhoudsplan is gerelateerd aan het Terrein Beheer Model en de daarin opgenomen doeltypes. Sommige doeltypes kennen fluctuaties in de uitgaven en vragen een planning met een meerjarenperspectief. Deze doeltypes zijn ondergebracht in specifieke categorieën, zoals baggeren of asfalt. In onderstaand staafdiagram zijn de geplande uitgaven (alleen de materiële lasten) op de verschillende categorieën weergegeven.

In 2020 zijn de volgende werkzaamheden gepland (excl. P):

categorie	2020
TBM-overig	79.561
Asfalt	4.900
Bagger	43.900
Elementenverharding	500
Gras	-
Halfverharding	126.450
Harde oevers	-
Steenbestorting	39.400
Strand	-
Zwemwater	22.000
Gebouwen	1.000
Bruggen	43.099
Vlonders en steigers	13.626
Totaal GO	374.436

4.3 Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Er is voldaan aan de kasgeldlimiet, aangezien er per saldo geen sprake is van een kortlopende schuld.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's. Er zijn meerdere uitstaande geldleningen zonder renteherziening gedurende de looptijd. Er is geen sprake van herfinanciering. Derhalve is er geen renterisico.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren is gebaseerd op het principe van zero-balancing. Zero-balancing betekent het dagelijks overboeken van het saldo boven een vastgesteld drempelbedrag van minimaal € 250.000 en maximaal € 2,5 miljoen op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist dan wel het aanvullen van een bankrekening ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Voor het schap zijn de benodigde overeenkomsten met het Rijk afgesloten. Dagelijks worden de rekeningen bij een vooraf vastgesteld bedrag automatisch overgeboekt (afgeroomd) naar de rekening courant die het schap heeft bij 's Rijks schatkist.

4.4 Grondbeleid

Algemeen

Het dagelijks bestuur heeft in 2016 de nota grondbeleid vastgesteld. Binnen dit grondbeleid staan enkele uitgangspunten centraal.

- Grond is een middel en geen doel. Voorop staat dat grond en vastgoed middelen zijn om schapsdoelen te bereiken; grondbeleid beantwoordt niet de vraag welke beleidsdoelen bereikt dienen te worden. Die vraag wordt beantwoord in bijvoorbeeld schapsvisies, gebiedsplannen en specifieke projecten. Grondbeleid faciliteert, is op uitvoering gericht en geeft handvatten voor het realiseren van doelstellingen op het vlak van natuur en (openlucht)recreatie, binnen de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
- Bij en met de inzet van grond en vastgoed wordt financiële optimalisatie (van zowel kosten als opbrengsten) nagestreefd. Hiermee wordt bijgedragen aan het resultaat van de schapsbegroting.
- Bij en met de inzet van grond en vastgoed wordt samenwerking met gebiedspartijen gezocht. Samenwerking en verbinding met andere publieke en private actoren biedt verbeterde kansen om de ambities voor natuur en recreatie te realiseren. Daarbij is het schap zich steeds bewust van haar rol ten opzichte van andere partijen (waaronder gemeenten, ook gelet op hun planologisch primaat). Het schap handelt in beginsel alleen binnen de begrenzing van taken en doelstellingen zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.
- Hoewel het schap zelf geen grond- of opstalexploitaties voert, heeft zij in haar aanpak een actieve houding. Hierbij stuurt zij – in samenwerking met de andere gebiedspartijen - actief op programmering, kostenbeheersing en opbrengstoptimalisatie. Het schap werkt innovatief en extern gericht, zoekt naar nieuwe verbanden tussen enerzijds grond en vastgoed en anderzijds maatschappelijke of commerciële (verdien)modellen van derden en geeft waar mogelijk ruimte aan nieuwe technologieën en duurzame toepassingen.
- Het schap zet in op risicomanagement dat past bij het specifieke risicoprofiel. Daarbij geldt dat het schap in beginsel niet risicodragend deelneemt in gebieds- en vastgoed)ontwikkelingen en niet zelf grond-of opstalexploitaties voert.
- Bij de inzet van grond en vastgoed werkt het schap transparant en marktconform.

Voor het te voeren grondprijsbeleid zijn kaders vastgelegd in de periodiek vast te stellen Grondprijsbrief.

Financieel

Naast het algemene uitgangspunt van financiële optimalisatie is de inzet vooral gericht op het behoud van het huidige niveau van inkomsten in de schapsbegroting. Ondanks het economisch herstel en de toegenomen investeringsbereidheid van ontwikkelende partijen

staat de financiële positie van gevestigde ondernemingen in het schapsgebied nog steeds onder druk.

Schapsspecifiek

In programma 1 van de begroting wordt ingegaan op de specifieke grond- en vastgoedontwikkelingen en de daarbij geldende financiële prognoses, kansen en risico's. Daarnaast wordt verwezen.

4.5 Bedrijfsvoering

De ondersteuning van het schap vindt plaats op basis van een samenwerkingsovereenkomst voor de jaren 2017 en 2018 tussen Staatsbosbeheer, Provincie Zuid-Holland en het schap. In deze begroting is conform de samenwerkingsovereenkomst de lijn van de afgelopen jaren doorgetrokken.

Productomschrijving	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Totaal
Gebiedsbeheer	709.400				709.400
Economisch beheer	52.600				52.600
Regelgeving & handhaving	171.000				171.000
Communicatie	12.000				12.000
Planvorming & gebiedsontwikkeling		120.700			120.700
Bestuursproducten				106.500	106.500
Juridische ondersteuning & advisering				63.700	63.700
Financiën				65.800	65.800
Subtotaal	945.000	120.700	-	236.000	1.301.700
Dienstverlening in uitgaven voorziening Groot Onderhoud	82.400				82.400
Totaal					1.384.100

5 Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten 2019

Overzicht van baten en lasten	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
<i>Gewone bedrijfsvoering</i>			
LASTEN			
Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.784.157	2.940.573	2.991.898
Programma 2. Ontwikkeling	113.732	116.700	120.700
Algemene dekkingsmiddelen	531	500	500
Onvoorziene lasten	-	-	-
Overhead	238.664	245.000	253.700
Totaal lasten	3.137.084	3.302.773	3.366.798
BATEN			
Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	783.930	725.200	727.900
Programma 2. Ontwikkeling	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	2.589.676	2.624.273	2.670.598
Overhead	-	-	-
Totaal baten	3.373.606	3.349.473	3.398.498
SALDO			
Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.000.227	2.215.373	2.263.998
Programma 2. Ontwikkeling	113.732	116.700	120.700
Algemene dekkingsmiddelen	2.589.145-	2.623.773-	2.670.098-
Overhead	238.664	245.000	253.700
Saldo gewone bedrijfsvoering	236.522	46.700	31.700
Kredieten			
<i>Lasten kredieten</i>	<i>556.759</i>	<i>15.000</i>	<i>-</i>
- Programma 1	619	15.000	-
- Programma 2	455.510	-	-
- Overhead	100.630	-	-
<i>Baten kredieten (bijdragen derden)</i>	<i>417.602</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
- Programma 1	-	-	-
- Programma 2	417.602	-	-
Saldo kredieten	139.157-	15.000-	-
Totaal saldo van baten en lasten	97.365	31.700	31.700
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
<i>Toevoeging reserves</i>	<i>39.510</i>	<i>46.700</i>	<i>46.700</i>
- Programma 1	31.510	27.700	27.700
- Programma 2	8.000	19.000	19.000
- Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
<i>Onttrekking reserves</i>	<i>154.157</i>	<i>15.000</i>	<i>15.000</i>
- Programma 1	15.619	15.000	15.000
- Programma 2	37.908	-	-
- Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
- Overhead	100.630	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	114.647	31.700-	31.700-
Resultaat	212.012	-	-

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en –baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en – baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij om o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves. Investerings in maatschappelijk nut boven de € 25.000 worden geactiveerd, het gedeelte van het toegezegde krediet wordt bij gereedkomen van de investering overgeheveld naar de nog in te stellen reserve afschrijvingen maatschappelijk nut investeringen.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

Structureel evenwicht

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is in de begroting en de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht geïntroduceerd. Het BBV is aangepast, zodat Algemeen Bestuur en financieel toezichthouder kunnen vaststellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming. Algemeen uitgangspunt is dat structurele lasten en baten die lasten en baten zijn die betrekking hebben op posten of beleid met een looptijd van meer dan drie jaar. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Het structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten).

Het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen is opgenomen in de toelichting op de meerjarenraming.

Uiteenzetting van de financiële positie (geprognosticeerde balans)

De financiële positie in meerjarenperspectief blijkt uit de geprognosticeerde balanscijfers voor de jaren 2020 tot en met 2023. Ter vergelijking zijn de balanscijfers van de jaarrekening 2018 vermeld.

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
ACTIVA						
Materiële vaste activa	2.163	2.124	2.085	2.048	2.015	1.982
Financiële vaste activa		-	-	-	-	-
Vlottende activa	3.604	3.052	3.138	2.760	2.595	2.821
Totaal activa	5.767	5.176	5.223	4.808	4.610	4.803
PASSIVA						
Reserves	3.776	3.416	3.429	3.452	3.465	3.478
(Geraamd) resultaat		-	-	-	-	-
Voorzieningen	861	676	755	362	197	422
Langlopende schulden	454	408	363	318	272	227
Vlottende passiva	676	676	676	676	676	676
Totaal passiva	5.767	5.176	5.223	4.808	4.610	4.803

Toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie

De uitgangspunten, die bij het samenstellen van deze begroting zijn gehanteerd, zijn vermeld in hoofdstuk 2 van deze begroting.

Materiële vaste activa

De afname in de materiële vaste activa betreft de jaarlijkse afschrijvingen.

Financiële vaste activa

Niet van toepassing.

Vlottende activa

De vlottende activa is bepaald door het verschil te nemen tussen het “totaal passiva per jaar” minus het totaal van de materiële vaste activa.

Reserves

Bedragen x € 1.000

Staat van reserves	Saldo 1-1-2019	Resultaat bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2020
Algemene Reserve	743			267	476			476
BESTEMMINGSRESERVES								
Investeringsreserve	1.572			106	1.466			1.466
Reserve herinrichting Zuidelijk Randpark	460				460			460
Reserve Voorfinanciering Johannapolder I	726				726			726
Reserve Voorfinanciering Johannapolder II	89				89			89
Reserve Vervangingsinvesteringen	50				50			50
Reserve Pendrechtse Molen	136		28	15	149	28	15	162
Subtotaal bestemmingsreserves	3.033		28	121	2.940	28	15	2.953
Totaal	3.776	-	28	388	3.416	28	15	3.429

Bedragen x € 1.000

Meerjarig perspectief staat van reserves	Saldo 31-12-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve	476			476			476			476
BESTEMMINGSRESERVES										
Investeringsreserve	1.466	10		1.476			1.476			1.476
Reserve herinrichting Zuidelijk Randpark	460			460			460			460
Reserve Voorfinanciering Johannapolder I	726			726			726			726
Reserve Voorfinanciering Johannapolder II	89	-		89	-		89	-		89
Reserve Vervangingsinvesteringen	50			50			50			50
Reserve Pendrechtse Molen	162	28	15	175	28	15	188	28	15	201
Subtotaal bestemmingsreserves	2.953	38	15	2.976	28	15	2.989	28	15	3.002
Totaal	3.429	38	15	3.452	28	15	3.465	28	15	3.478

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

BESTEMMINGSRESERVES

a) Investeringsreserve

Het doel van de Investeringsreserve is het dekken van investeringskosten van de (land)inrichting van diverse nieuwe gebieden.

b) Bestemmingsreserve herinrichting Zuidelijk Randpark

De Reserve Herinrichting Zuidelijk Randpark is bestemd voor het gelijknamige recreatiegebied op de grens van de gemeenten Barendrecht en Rotterdam. Het park ligt pal ten noorden van de A15/Betuwespoorlijn en bestaat uit verschillende deelgebieden. Met deze reserve worden de kosten gedekt die nodig zijn om het Zuidelijk Randpark opnieuw in te richten als recreatiegebied.

c) Reserve vervangingsinvesteringen.

Deze reserve is ingevoerd in 2015. In de meerjarenraming zijn voor 2020 geen onttrekkingen gepland.

d) Reserve Pendrechtse Molen

Deze reserve is gevormd bij de jaarrekening 2015 ter vervanging van de voorziening Pendrechtse Molen. De voorziening voldeed niet aan de financieel-technische eisen die hier wettelijk aan gesteld worden.

Voorzieningen

Staat van voorzieningen	Saldo 1-1-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2020
Voorziening Groot Onderhoud	861	536	721	676	536	457	755
Totaal	861	536	721	676	536	457	755

Meerjarig perspectief verloop voorzieningen

Meerjarig perspectief verloop voorzieningen	Saldo 31-12-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Voorziening Groot Onderhoud	755	536	929	362	536	701	197	536	311	422
Totaal	755	536	929	362	536	701	197	536	311	422

Voorziening groot onderhoud

Groot Onderhoud is noodzakelijk ten einde de duurzame instandhouding van de gebieden te garanderen. Regulier onderhoud kent een jaarlijkse cyclus. Groot Onderhoud heeft een cyclus groter dan één jaar. Voor het verrichten van groot onderhoud is een voorziening Groot Onderhoud beschikbaar. Het doel van deze voorziening is de lasten van groot onderhoud gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Langlopende schulden

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De stand van de langlopende schulden is bepaald door per lening rekening te houden met het betreffende verloopschema.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn in de meerjarenraming constant gehouden.

Meerjarenraming

Overzicht van baten en lasten in meerjarig perspectief	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten en baten gewone bedrijfsvoering				
Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.991.898	2.991.898	2.991.898	2.991.898
Programma 2. Ontwikkeling	120.700	120.700	120.700	120.700
Algemene Dekkingsmiddelen	500	500	500	500
Overhead	253.700	253.700	253.700	253.700
Baten gewone bedrijfsvoering				
Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	727.900	727.900	727.900	727.900
Programma 2. Ontwikkeling	-	-	-	-
Algemene Dekkingsmiddelen	2.670.598	2.670.598	2.670.598	2.670.598
Overhead	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	31.700	31.700	31.700	31.700
Kredieten				
Lasten kredieten	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	31.700	31.700	31.700	31.700
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoeging reserves	46.700	46.700	46.700	46.700
Onttrekking reserves	15.000	15.000	15.000	15.000
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	31.700-	31.700-	31.700-	31.700-
Resultaat	-	-	-	-

Grondslagen voor de meerjarenbegroting

De grondslagen voor de ramingen in de meerjarenbegroting zijn vermeld in hoofdstuk 2 “Uitgangspunten”.

Structureel evenwicht

Voor een toelichting op het begrip “structureel evenwicht” wordt verwezen naar de toelichting bij het overzicht van baten en lasten (zie het begin van dit hoofdstuk).

De berekening van het structurele begrotingssaldo voor de jaren 2020 tot en met 2023 blijkt uit het volgende overzicht.

Bedragen x 1.000

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Geraamd resultaat	-	-	-	-
Geraamde incidentele lasten en baten per programma	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Incidentele lasten				
Programma 1				
Groot onderhoud Pendrechtse Molen				
Programma 2				
Totaal	-	-	-	-
Incidentele baten				
Programma 1				
Ontrekking reserve onderhoud Pendrechtse Molen	15.000	15.000	15.000	15.000
Programma 2				
Totaal	15.000	15.000	15.000	15.000
Structureel saldo van de begroting	15.000-	15.000-	15.000-	15.000-

In het structureel saldo van de begroting zijn de volgende structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves begrepen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Structurele toevoegingen				
- Investeringsreserve	-	10	-	-
- Reserve voorfinanciering Johannapolder II	-	-	-	-
- Reserve Pendrechtse Molen	28	28	28	28
Totaal	28	38	28	28
Structurele onttrekkingen				
- Reserve Pendrechtse Molen	15	15	15	15
Totaal	15	15	15	15

6 Bijlagen

Bijlage “Programma’s, producten en taakvelden”.

Verdeling taakvelden	TAAKVELDEN BEGROTING 2020		
	lasten 2020	baten 2020	saldo 2020
Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden			
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>Gebiedsbeheer</i>	2.428.198	92.200	2.335.998-
	2.428.198	92.200	2.335.998-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>Economisch beheer</i>	367.900	635.700	267.800
	367.900	635.700	267.800
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>Regelgeving & Handhaving</i>	171.800	-	171.800-
	171.800	-	171.800-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>Communicatie</i>	24.000	-	24.000-
	24.000	-	24.000-
Totaal Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.991.898	727.900	2.263.998-
Ontwikkeling			
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>Planvorming & gebiedsontwikkeling</i>	120.700	-	120.700-
	120.700	-	120.700-
Totaal Ontwikkeling	120.700	-	120.700-
Algemene dekkingsmiddelen			
0.5 - Treasury <i>Algemene dekkingsmiddelen</i>	500	-	500-
	500	-	500-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>Bijdrage van de provincie Zh en gemeente Rotterdam</i>	-	1.261.773	1.261.773
	-	1.261.773	1.261.773
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	500	1.261.773	1.261.273
Overhead			
0.4 - Overhead <i>Bestuursproducten</i>	109.100	-	109.100-
	109.100	-	109.100-
0.4 - Overhead <i>Juridische ondersteuning en advisering</i>	67.100	-	67.100-
	67.100	-	67.100-
0.4 - Overhead <i>Financiën</i>	77.500	-	77.500-
	77.500	-	77.500-
Totaal Overhead	253.700	-	253.700-
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.366.798	1.989.673	1.377.125-
Kredieten			
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie			
Saldo kredieten	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	3.366.798	1.989.673	1.377.125-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
0.8 - Overige baten en lasten Totaal Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	27.700	15.000	12.700-
Totaal Ontwikkeling	19.000	-	19.000-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	46.700	15.000	31.700-
Resultaat	3.413.498	2.004.673	1.408.825-
Algemene Dekkingsmiddelen			
0.11 Deelnemersbijdrage		1.408.825	
Totaaltelling lasten en baten	3.413.498	3.413.498	

Bijlage “Samenvatting bedragen per taakveld”

Verdeling taakvelden	lasten 2020	baten 2020	saldo 2020
0.4 - Overhead	253.700	-	253.700-
0.5 - Treasury	500	-	500-
0.8 - Overige baten en lasten	46.700	15.000	31.700-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.112.598	1.989.673	1.122.925-
0.11 - Resultaat van de rekening baten en lasten	-	1.408.825	1.408.825
Totaaltelling lasten en baten	3.413.498	3.413.498	-

Bijlage "Conversiestaat"

Productomschrijving	BEGROTING 2020			Taakveld
	lasten 2020	baten 2020	saldo 2020	
Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden				
Dienstverlening SBB	709.400		709.400-	5.7
Materiële lasten	1.718.798	92.200	1.626.598-	
<i>Gebiedsbeheer</i>	2.428.198	92.200	2.335.998-	
Dienstverlening SBB	52.600		52.600-	5.7
Materiële lasten	315.300	635.700	320.400	
<i>Economisch beheer</i>	367.900	635.700	267.800	
Dienstverlening SBB	171.000		171.000-	5.7
Materiële lasten	800	-	800-	
<i>Regelgeving & Handhaving</i>	171.800	-	171.800-	
Dienstverlening SBB	12.000		12.000-	5.7
Materiële lasten	12.000	-	12.000-	
<i>Communicatie</i>	24.000	-	24.000-	
Totaal Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.991.898	727.900	2.263.998-	
Ontwikkeling				
Dienstverlening SBB	120.700		120.700-	5.7
Materiële lasten	-	-	-	
<i>Planvorming & gebiedsontwikkeling</i>	120.700	-	120.700-	
Totaal Ontwikkeling	120.700	-	120.700-	
Algemene dekkingsmiddelen				
Bank- en treasurykosten	500		500-	0.5
Onvoorziene lasten			-	5.7
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>	500	-	500-	
Bijdrage van de provincie ZH		407.400	407.400	5.7
Bijdrage gemeente Rotterdam	-	854.373	854.373	5.7
<i>Bijdragen</i>	-	1.261.773	1.261.773	
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	500	1.261.773	1.261.273	
Overhead				
Dienstverlening SBB	106.500		106.500-	0.4
Materiële lasten	2.600	-	2.600-	
<i>Bestuursproducten</i>	109.100	-	109.100-	
Dienstverlening SBB	63.700		63.700-	0.4
Materiële lasten	3.400	-	3.400-	
<i>Juridische ondersteuning en advisering</i>	67.100	-	67.100-	
Dienstverlening SBB	65.800		65.800-	0.4
Materiële lasten	11.700	-	11.700-	
<i>Financiën</i>	77.500	-	77.500-	
Totaal Overhead	253.700	-	253.700-	
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.366.798	1.989.673	1.377.125-	
Kredieten				
Totaal Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	-	-	-	
Totaal Ontwikkeling	-	-	-	
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen	-	-	-	
Totaal Overhead	-	-	-	
Saldo kredieten	-	-	-	
Totaal saldo van batens en lasten	3.366.798	1.989.673	1.377.125-	
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Totaal Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	27.700	15.000	12.700-	
Totaal Ontwikkeling	19.000	-	19.000-	
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen	-	-	-	
Totaal Overhead	-	-	-	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	46.700	15.000	31.700-	
Resultaat	3.413.498	2.004.673	1.408.825-	
Algemene Dekkingsmiddelen				
Deelnemersbijdrage		1.408.825		0.11
Totaaltelling lasten en batens	3.413.498	3.413.498		